

LITHUANIAN

Immunisation for babies just after
their first birthday

Kūdikių skiepijimas

netrukus po pirmojo
gimtadienio

immunisation

the safest way to protect your child

Ižanga

Šioje brošiūroje pateikta informacija apie pirmąjį skiepijimą MMR vakcina ir stiprinamąsias pneumokokinės (PCV), b tipo *haemophilus influenzae* infekcijos (Hib) bei meningokoko C ir meningokoko B vakcinas, kuriomis vaikus reikia skiepyti, kai jiems sueina vieneri metai. Jeigu norite su kuo nors šią informaciją aptarti, kreipkitės į bendrosios praktikos gydytoją, vizituojančią slaugos specialistą arba bendrosios praktikos slaugos specialistą. Naudingos informacijos galite rasti šiose interneto svetainėse:

www.publichealth.hscni.net arba

www.nhs.uk/vaccinations

MMR, PCV, Hib ir meningokoko C bei meningokoko B vakcinomis vaikus reikia skiepyti, kai jiems sueina vieneri metai (12-13 mėnesių amžiaus).

Kas yra MMR?

MMR vakcina saugo vaiką nuo tymų, epideminio parotito (dar vadinamo kiaulyte) ir raudonukės. Vaiką viena MMR vakcinos doze reikia paskiepyti, kai jam sueina vieneri metai, antrąjį kartą – jam sulaukus trijų metų ir keturių mėnesių. Jungtinėje Karalystėje 1988 m. pradėjus skiepyti vaikus MMR vakcina, kaip niekada sumažėjo šiomis ligomis sergančių vaikų skaičius.

Tymai, epideminis parotitas ir raudonukė gali sukelti vaikui rimtų komplikacijų.

- Tymai gali sukelti ausų infekcijas, kvėpavimo problemas ir meningitą ar encefalitą (smegenų uždegimą).

1 iš 2500–5000 atvejų ši liga gali baigtis mirtimi.

- Epideminis parotitas gali sukelti klausos sutrikimus, kuri visiškai arba tik iš dalies atsistato. Be to, vyresnio amžiaus berniukams ir vyrams gali patinti arba skaudėti sąsklides. Anksčiau ši liga buvo viena iš dažniausia vaikų virusinio meningito priežastis.
- Raudonukė taip pat gali sukelti smegenų uždegimą ir neigiamai paveikti kraujo krešumą. Nėščioms moterims liga gali sukelti persileidimą arba rimtų vaisiaus sveikatos sutrikimų, tokių kaip aklumas, kurtumas, širdies problemos arba smegenų pažeidimai.

Svarbu atsiminti, kad nepaskiepijus MMR vakcina, beveik kiekvienas vaikas susirgs visomis trimis ligomis.

Ar MMR vakcina sukelia šalutinį poveikį?

Kaip ir bet kurie kiti vaistais šios vakcinos gali sukelti šalutinių reakcijų. Dauguma jų yra nežymios ir ilgai netrunka, pavyzdžiui, paraudimas ir patinimas dūrio vietoje.

Vienoje MMR injekcijoje trys skirtingos vakcinos. Šios vakcinos veikia skirtingu metu. Nuo skiepijimo MMR vakcina praėjus maždaug 7-10 dienų, kai pradeda veikti vakcinos nuo tymų dalis, kai kuriems vaikams gali pakilti temperatūra ir pasireikšti tymus primenantis bėrimas.

Praėjus maždaug dviems savaitėms nuo skiepijimo MMR vakcina, labai retais atvejais gali išberti mėlynės primenančiomis dėmėmis (raudonukės vakcinos poveikis).

Paprastai jos išnyksta savaime, tačiau, jeigu jų atsirastų, parodykite jas savo gydytojui.

Praėjus maždaug trimis savaitėms po skiepavimo, vaikas gali susirgti lengva kiaulytės forma, nes būtent tada pradeda veikti epideminio parotito vakcina.

Retkarčiais pasitaiko sunkių reakcijų į MMR vakciną. 1 iš 1 000 atvejų skiepas gali sukelti traukulių priepuolius dėl aukštos temperatūros, nes pradeda veikti vakcinos prieš tymus dalis (p. 12 nurodyta, kaip elgtis pakilus temperatūrai). Nėra jokių įrodymų, kad tai sukelia ilgalaikių problemų. Tikimybė, kad tymais susirgusį vaiką ištiks priepolis yra penkis kartus didesnė.

Vakcinos gali sukelti ir alerginių reakcijų. Jos pasitaiko labai retai - maždaug vienam iš pusės milijono paskiepytų asmenų. Nors alerginės reakcijos gali labai neraminti, jos paprastai greitai ir visiškai išgydomos.

Yra duomenų, kad encefalitu (smegenų uždegimu) susergama vienu iš milijono skiepavimo atvejų. Tačiau yra lygiai tokia pat tikimybė susirgti encefalitu ir nepaskiepytam vaikui. Tuo tarpu susirgus tymais, encefalitu suserga 1 iš 5 000 vaikų.

Palyginus MMR vakcinos šalutinį poveikį ir tymų, kiaulytės bei raudonukės komplikacijas, akivaizdu, kad pasiskiepyti yra žymiai saugiau nei šiomis ligomis susirgti.

Komplikacijos	Dažnumas susirgus natūraliai	Dažnumas po 1-osios MMR dozės
Traukulių priepuoliai (dėl aukštos temperatūros)	1 iš 200	1 iš 1 000
Meningitas ar smegenų uždegimas (encefalitas)	Nuo 1 iš 200 iki 1 iš 5 000	1 iš 1 000 000
Sutrikimai, veikiantys kraujo krešumą	1 iš 3 000	1 iš 24 000
Mirtis (atsižvelgiant į amžių)	Nuo 1 iš 2 500 iki 1 iš 5 000	Užregistruotų atvejų nėra

Tėvai ir globėjai apie įtariamą šalutinį vakcinų ir vaistų poveikį gali panešti naudodamiesi Geltonosios kortelės programa (angl. *Yellow Card Scheme*). Tai padaryti galima internetu <https://www.yellowcard.mhra.gov.uk> arba paskambinus Geltonosios kortelės programos nemokamu telefonu 0808 100 3352 (darbo dienomis 10.00-14.00 val.).

Faktai apie MMR vakciną

- MMR vakcina apsaugo vaikus nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės.
- Per 40 metų maždaug 100 šalių suleista daugiau nei 500 milijonų MMR dozių. Šios vakcinos rodiklis puikus.

- Nėra jokių įrodymų, patvirtinančių sąsajas tarp MMR vakcinės ir autizmo ar žarnyno susirgimų.
- Atskirai skiriamos šios vakcinės gali būti žalingos. Vaikams kyla rizika užsikrėsti tymais, epideminiu parotitu ar raudonuke.
- Nei vienoje iš šalių, kurioje skiepijama MMR vakcina, nerekomenduojama skiepyti šiomis vakcinomis atskirai.
- 1987 m., dar prieš pradėdant skiepyti MMR vakcina, Jungtinėje Karalystėje tymais susirgo 86 tūkst. vaikų, 16 iš jų mirė. Pastaruoju metu dėl sumažėjusio skiepijamų vaikų skaičiaus Europoje pasireiškė šių ligų protrūkių, o keli vaikai mirė.

Kaip vertinti sąsajas tarp autizmo ir MMR vakcinės?

Nors autizmas šiais laikais atpažįstamas vis daugiau, jo atvejų daugėjimas buvo pastebėtas dar prieš pradėdant vaikus skiepyti MMR vakcina. Dažnai autizmo požymius vaiko elgesyje tėvai pastebi po jo pirmojo gimtadienio. Paprastai tuo metu vaikai yra skiepijami MMR vakcina, tačiau tai nereiškia, kad būtent ši vakcina sukelia autizmą.

Jungtinėje Karalystėje ir daugelyje kitų šalių buvo vykdomi išsamūs tyrimai, kuriais buvo siekiama nustatyti galimą ryšį tarp MMR vakcinės ir autizmo, tiriant šimtus tūkstančių vaikų. Nebuvo nustatyta jokio ryšio.

Ekspertai iš viso pasaulio, įskaitant Pasaulio sveikatos organizaciją, sutaria, kad tarp MMR vakcinės ir autizmo jokios sąsajos nėra.

Ar vaikai po skiepavimo MMR buvo tiriami pakankamai ilgai, siekiant nustatyti, ar vakcina yra tikrai saugi?

Per 40 metų buvo suleista daugiau nei 500 mln. MMR vakcinų dozių. Jos saugumas buvo atidžiai stebimas daugelyje šalių, o pavyzdžiui Suomijoje, kur vaikai dvejomis MMR vakcinų dozėmis yra skiepjami nuo 1982 m. reakcijos po skiepavimo šia vakcina yra stebimos ilgiau nei 14 metų. Pranešimų apie tai, kad ši vakcina sukeltų neatitaisomą žalą nebuvo. Priešingai, MMR pasirodė esanti nepaprastai veiksminga ir saugi vakcina.

Kas yra Hib / MenC vakcina?

Jūsų vaikas turės būti skiepiamas papildoma kombinuotos Hib ir meningokoko C vakcinų doze, kad būtų apsaugotas nuo B tipo *haemophilus influenzae* ir meningokoko C sukeltų infekcijų. Vaikai meningokoko C vakcina pagal įprastą skiepų programą skiepjami dar nesulaukę vienerių metų. Ši stiprinamoji dozė per visą vaikystę užtikrina ilgalaikę apsaugą nuo dviejų meningitų ir sepsį (kraujo užkrėtimą) sukeliančių infekcijų.

Ar Hib ir meningokoko C vakcina gali sukelti kokį nors šalutinį poveikį?

Injekcijos vieta gali patinti, parausti ar būti skausminga. Apie pusę visų paskiepytų kūdikių būna irzlūs, o maždaug vienam iš dvidešimties šiek tiek pakyla temperatūra. Labai retais atvejais vakcina gali sukelti alerginę reakciją (žr. p. 9).

Kas yra meningokoko B vakcina?

Ši vakcina saugo nuo dažniausiai pasitaikančios meningokoko B infekcijos. Ja itin rizikuoja užsikrėsti kūdikiai ir jaunesnio amžiaus vaikai. Ši dozė skiriama, siekiant sustiprinti apsaugą nuo meningokoko B infekcijos.

Ar meningokoko B vakcina turi kokį nors šalutinį poveikį?

Kai kuriems kūdikiams gali pasireikšti toks šalutinis poveikis:

- paraudimas ir patinimas dūrio vietoje, kuri gali būti ir šiek tiek skausminga (tai savaime praeina per kelias dienas);
- irzlumas, prastas apetitas;
- pakilusi temperatūra. Skirtingai nuo meningokoko B vakcinų dozių, kuriomis kūdikis skiepijamas, kai jam sueina 2 ir 4 mėnesiai, šįkart nėra būtina jam duoti skysto paracetamolio, kad nepakiltų temperatūra. Tačiau jeigu vaikui temperatūra vis tik pakiltų, turite jį gydyti taip, kaip nurodyta šios brošiūros p. 12.

Meningokoko B vakcina apsaugo nuo daugelio meningokoko B atmainų, bet ne nuo visų, todėl labai svarbu, kad žinotumėte, kokių požymių ir simptomų nereikėtų ignoruoti (p. 13-15).

Kam skirta pneumokokinė vakcina (PCV)?

Pneumokokinė vakcina saugo vaiką nuo vienos iš dažniausiai pasitaikančių meningito priežasčių bei nuo tokių ligų kaip sunkus vidinės ausies uždegimas (*otitis media*) ir plaučių

uždegimas, kurį sukelia dažniausiai pasitaikančio tipo pneumokoko bakterijos. Tačiau ši vakcina negali apsaugoti nuo visų pneumokokinių infekcijų ir meningito, kurį sukelia kitos bakterijos ar virusai. Prieš skiepijant vaiką stiprinamąja PCV vakciną, kai jam sueis vieneri metai, jis jau turi būti du kartus ja paskiepytas 2 ir 4 mėnesių amžiaus.

Kas yra pneumokokinė infekcija?

Pneumokokinė infekcija – tai viena iš dažniausiai pasitaikančių meningito priežasčių. Be to, ji gali sukelti ūmines ausies infekcijas, plaučių uždegimą ir kai kurias kitas sunkias ligas.

Ar PCV vakcina gali sukelti kokį nors šalutinį poveikį?

Vienam ar dviem iš dešimties šia vakcina paskiepytų kūdikių injekcijos vietoje gali pasireikšti patinimas, paraudimas arba jautrumas, galimas nedidelis karščiavimas (kaip gydyti karščiavimą skaitykite p. 12).

Labai retai skiepas gali sukelti alerginę reakciją, pvz., tam tikros kūno dalies ar viso kūno bėrimas arba niežėjimas. Dar retesniais atvejais sunki reakcija gali prasidėti vos po kelių minučių nuo skiepijimo. Gali sukelti kvėpavimo sunkumų ar kolapsą. Tai vadinama anafilaksiniu šoku. Neseniai atlikti tyrimai parodė, kad pusei milijono skiepų tenka vienas anafilaksinio šoko atvejis. Ir nors alerginės reakcijos gali labai neraminti, jos paprastai greitai ir visiškai išgydomos.

Dažniausiai kylantys klausimai

Dėl kokių priežasčių neturėčiau vaiko skiepyti Hib bei meningokoko C, meningokoko B, MMR ir PCV vakcinomis?

Vaiko neskiepyti patariama dėl labai nedaugelio priežasčių. Pasakykite gydytojui arba slaugos specialistui, jeigu jūsų vaikas:

- stipriai karščiuoja;
- yra patyręs traukulių priepuolių;
- yra blogai sureagavęs į kokius nors skiepus;
- yra stipriai kam nors alergiškas;
- turi kraujo krešėjimo sutrikimų;
- yra gydytas nuo vėžio;
- serga kokia nors liga, veikiančia imuninę sistemą (pvz., leukemija, ŽIV arba AIDS);
- vartoja vaistus, veikiančius imuninę sistemą (pvz., dideles steroidų dozes arba vaistus, skiriamus po organų persodinimo arba sergant vėžiu);
- serga kokia nors kita sunkia liga.

Tai ne visada reiškia, kad vaiko negalima skiepyti, tačiau gali padėti gydytojui arba slaugos specialistui nuspręsti, kuriuos skiepus jam skirti ir, ar jums reikėtų apie tai sužinoti daugiau. Jeigu jūsų šeimoje ir buvo sergama kokiomis nors ligomis, tai nereiškia, kad vaiko negalima skiepyti.

Ar vaikams nebūtų geriau, jei skiepai būtų skiriami atskirai?

Kur kas paprasčiau skiepyti kombinuotomis vakcinomis, be to, yra pakankamai duomenų, patvirtinančių, kad tai daryti saugu. Skiepijant kiekviena vakcina atskirai reikėtų ne keturių, o septynių injekcijų, o vaikas būtų ilgiau neapsaugotas nuo rizikos užsikrėsti tam tikromis ligomis. Šios ligos gali būti sunkios ir net mirtinos.

Nors kartais teigiama, kad kombinuotosios vakcinos pernelyg apkrauna vaiko imuninę sistemą iš tikrųjų taip nėra. Nuo pat gimimo kūdikio imuninė sistema jį saugo nuo tūkstančių aplinkoje esančių virusų ir bakterijų. Pasaulio sveikatos organizacija nerekomenduoja skiepijimo atskiromis vakcinomis, nes taip be reikalo rizikuojama vaiko sveikata.

Ką daryti, jeigu po skiepijimo kūdikiui pakiltų aukšta temperatūra?

Vakcinų šalutinis poveikis pasireiškia retai, būna nestiprus ir greitai išnyksta. Kai kuriems kūdikiams gali pakilti temperatūra (virš 37,5°C). Jeigu palietus kūdikio veidelis atrodo karštas ir yra paraudęs, greičiausiai jis karščiuoja. Reikėtų temperatūrą pamatuoti termometru.

Karščiavimas kūdikiams ir vaikams yra gana įprastas. Jis dažnai pasireiškia dėl įvairių infekcijų. Kartais dėl aukštos temperatūros kūdikį gali ištikti traukuliai. Taip gali atsitikti nepriklausomai nuo to, ar karščiavimą sukėlė infekcija, ar vakcina. Todėl labai svarbu žinoti, ką daryti, jeigu kūdikis

pradėtų karščiuoti. Atminkite, kad kur kas dažniau karščiavimą sukelia ligos, o ne vakcinos.

Kaip gydyti karščiavimą

1. Žiūrėkite, kad kūdikis neperkaistų:

- per daug jo nepirenkite ir neapklostykite;
- kūdikio kambaryje neturi būti per karšta (neturi būti ir per šalta, tiesiog maloniai vėsu).

2. Duokite gerti daug vėsių skysčių.

3. Duokite kūdikiams skirtą paracetamolį (vaistinėje prašykite becukrio).

Atidžiai perskaitykite nurodymus ant buteliuko ir duokite vaiko amžiui tinkamą dozę. Po 4-6 valandų gali prireikti duoti dar vieną dozę.

Jokiu būdu vaikams iki 16 metų neduokite vaistų, kurių sudėtyje yra aspirino.

Nedelsdami skambinkite gydytojui, jeigu jūsų vaikui:

- pakilo labai aukšta temperatūra (39°C ar aukštesnė);
- pasireiškia traukuliai.

Jeigu vaikui pasireiškia traukuliai, paguldykite jį ant šono saugioje vietoje, nes jo kūnas gali staigiai, mėšlungiškai trūkčioti.

Kaip atpažinti meningitą ir sepsį

Meningokoko C, meningokoko B, Hib ir pneumokoko vakcinos saugo nuo keturių meningito ir sepsio (kraujo užkrėtimo) tipų. Tačiau yra ir kitų šių infekcijų tipų, nuo kurių apsaugančių skiepų nėra, todėl labai svarbu stebėti, ar nepasireiškė jų požymiai ir simptomai.

Meningitas gaali sukelti smegenų minkštųjų dangalų patinimą. Tie patys mikrobai gali sukelti ir kraujo užkrėtimą. Meningitu ar sepsiu susirgusio vaiko sveikata stipriai pablogėja vos per kelias valandas. Negydomos abi šios ligos gali būti mirtinos. Ankstyvieji meningito simptomai yra nežymūs ir primena peršalimą ar gripą - pakilusi temperatūra (37,5°C ir daugiau), irzlumas, vėmimas, atsisakymas valgyti. Tačiau būtinai stebėkite, ar nėra toliau nurodytų svarbių ženklų.

Kūdikiams gali pasireikšti tokie pagrindiniai meningito simptomai:

- aukšto tono aimanos ir verksmas;
- sudirgimas paėmus ant rankų;
- paburkęs momenėlis (minkšta vieta galvos viršuje);
- mieguistumas ir sulėtėjusi reakcija, sunku pažadinti;

- suglebimas ir vangumas arba standumas ir mėšlungiški judesiai;
- atsisakymas valgyti, vėmimas;
- pablyškusi, dėmėta arba pamėlusi oda ;
- karščiavimas;
- konvulsijos arba priepuoliai;

Pagrindiniai kraujo užkrėtimo simptomai:

- pagreitėjęs, netolygus kvėpavimas;
- pablyškusi, dėmėta arba pamėlusi oda;
- šaltos plaštaakos ir pėdos;
- drebulys;
- vėmimas, atsisakymas valgyti;
- raudonos arba violetinės dėmės, kurios paspaudus neblykšta (atlikite p. 15 aprašytą bandymą su stikline);

- sudirgimas dėl raumenų skausmo, stiprus galūnių ir sąnarių skausmas;
- sugleibimas;
- stiprus mieguistumas.

Jeigu prie sepsiui būdingo bėrimo prispausite stiklinę, toks bėrimas nublanks. Jis puikiai matysis ir per stiklą. Jeigu taip yra, nedelsdami kreipkitės į gydytoją.

Vaikų skiepavimo programa

Kada skiepyti	Ligos, nuo kurių apsaugo vakcina	Kaip skiepijama
2 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
	Rotavirusinė infekcija	Per burną
	B tipo meningokoko infekcija*	Viena injekcija
3 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	C tipo meningokoko infekcija	Viena injekcija
	Rotavirusinė infekcija	Per burną
4 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
	B tipo meningokoko infekcija*	Viena injekcija
Vienerių metų	Tymai, epideminis parotitas ir raudonukė	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
	Hib infekcija ir C tipo meningokoko infekcija	Viena injekcija
	B tipo meningokoko infekcija*	Viena injekcija
Kiekvienais metais nuo 2 metų iki 7 klasės	Gripas	Purškiant į nosį arba injekcija
3 metų 4 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas ir poliomielitas	Viena injekcija
	Tymai, epideminis parotitas ir raudonukė	Viena injekcija
12-13 metų mergaitės	Gimdos kaklelio vėžys, kurį sukelia 16 ir 18 tipų žmogaus papildomos virusas ir genitalijų karpos, kurias sukelia 6 ir 11 tipų virusas	2-3 injekcijos per šešis mėnesius
	Stabligė, difterija ir poliomielitas	Viena injekcija
14-18 metų	Meningokokinė infekcija (ACWY)	Viena injekcija

Jeigu jūsų vaikas nebuvo paskiepytas kuria nors iš šių vakcinų, pasikalbėkite apie tai su savo gydytoju arba slaugos specialistu.

* Meningokoko B vakcina skiepijami tik kūdikiai, gimę po 2015-05-01.

Jeigu jums reikia daugiau informacijos apie skiepus, apsilankykite

www.publichealth.hscni.net arba www.nhs.uk/vaccinations

Public Health Agency

Public Health Agency, 12–22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

03/16